

Soru-Cevap

İhtiyaca Binaen Biriktirmenin Caiz Olması Ondaki Zekât Farziyetini Düşürmez

Abbas Hammâmadeh'e

Soru:

Yıllarca zekâtı verilmeden biriktirilen altının zekâtı her yıl için mi verilir yoksa ömürde bir kez mi verilir? Ödemenin maddi olarak, yani kıymet olarak yapılması caiz midir? Teşekkür ederim.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Sorunuza cevap vermeden önce altın, gümüş ve parayı bir ihtiyaca binaen olmaksızın biriktirmenin, zekâtı verilse dahi Kenz sayıldığına ve kenzin de haram olduğuna dikkat çekmek isterim. Kenz'in haram olduğuna dair delillerden bazıları şunlardır:

- Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ** **Altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda harcamayanlar yok mu, işte onlara elem verici bir azabı müjdele! (Bu paralar) cehennem ateşinde kızdırılıp bunlarla onların alınları, yanları ve sırtları dağlanacağı gün (onlara denilir ki): “İşte bu kendiniz için biriktirdiğiniz servettir. Artık yağmakta olduğunuz şeylerin (azabını) tadın!”** [Tevbe 34-35]

- Ahmed sahih bir isnatla Ebu Umame'den şöyle dediğini rivayet etti: **ثَوَّقِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ قَالَ: ثُمَّ ثَوَّقِي آخَرَ فَوُجِدَ فِي مَنَازِلِهِ دِينَارَانِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَيْتَانِ** **Ehli Suffa'dan bir adam vefat ettiğinde hırkasında bir dinar bulundu. Bunu gören Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem “Bir dağlama” dedi. (Ravi devamla) şöyle dedi: “Sonra bir başka adam daha vefat etti. Onun da hırkasında iki dinar bulundu. Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem “iki dağlama” buyurdu.”** et-Taberi bunun bir benzerini Ebu Umame el-Bahili'ye isnat etti. Bu, iki dinar veya bir dinar bile olsa Kenz olduğu sürece gümüş ve altın biriktirmenin kesinlikle haram olduğu anlamına gelmektedir. Yani ileride harcamak suretiyle bir ihtiyaca binaen olmadan para biriktirmek haramdır. Rasul bu sözü hadiste geçen iki adam için söyledi. Çünkü onlar sadaka ile geçiniyorlardı. Bu iki adam ölünce (Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in) **“bir dağlama” ve “iki dağlama”** demesi, Allahu Teala'nın Kenz ayetinin bir bölümü olan şu sözüne işaret etmektedir: **يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ** **(Bu paralar) cehennem ateşinde kızdırılıp bunlarla onların alınları, yanları ve sırtları dağlanacağı gün.”** [Tevbe 35] Yani Kenz ayetine işaret ediyor. Bu, kesinlikle Kenz'in haram olduğuna dair bir delildir. İster zekât nisabına ulaşsın, ister ulaşmasın, ister zekâtı verilsin, isterse verilmesin Kenz'in tamamı haramdır.

Bir ihtiyaca binaen biriktirmeye gelince; bu caizdir ve Kenz'in delilleri buna intibak etmez. **“Kenz ile biriktirme arasındaki fark**, Kenz bir ihtiyaca binaen olmadığı halde nakit parayı yığmaktan ibarettir. Bu ise piyasadan parayı çekmek demektir. **Biriktirme ise, parayı bir ihtiyaca binaen biriktirmektir.** Örneğin bir ev yapmak, evlenmek, bir atölye satın almak veya işyeri açmak veya daha başka ihtiyaçlar için biriktirmek gibi...”

2- Şayet kişi, bir ihtiyaca binaen olmaksızın altın biriktirirse günah işlemiş olur. Çünkü o, altını Kenz etmiş olur ki bu haramdır... Bununla birlikte bir ihtiyaca binaen olmaksızın biriktirmiş olduğu altının zekâtını vermesi gerekir. Çünkü Kenz'in haram olması ondaki zekât farziyetini düşürmez... Mesele, bir ihtiyaca binaen biriktirilen açısından da aynıdır. Dolayısıyla bu haram değildir ve sahibinin nisap miktarına ulaşması ve üzerinden de bir yıl

geçmesi durumunda zekâtını vermesi gerekir. Çünkü bir ihtiyaca binaen biriktirmenin caiz olması ondaki zekâtın farziyetini düşürmez...

3- Zekâtın farziyeti, yıllık olarak, yani her Hicri yılda farzdır. Dolayısıyla mal, “örneğin altın” nisap miktarına ulaşmış üzerinden de bir yıl geçmişse bunun kırkta birinin, yani %2.5 oranının zekâtının verilmesi vaciptir. Şayet bir kişi, üzerinden bir yıl geçtikten sonra malının zekâtını verirse, üzerine vacip olanı yerine getirmiş olur. Yok eğer zekâtını geciktirir de o yılın zekâtını vermezse, o yılın zekâtını ödeyinceye kadar zimmetinde vacip olarak kalmaya devam eder... Bir Hicri yılın zekâtının verilmesi, başka bir Hicri yıl için verilmesinin yerine geçmez. Çünkü zekât, az önce de söylediğimiz gibi sebepleri ve şartları mevcut olduğu sürece, yılların yenilenmesiyle yenilenen yıllık bir farzdır...

Binaenaleyh örneğin bir kimse, beş Hicri yıl müddetince altın biriktirmiş, altın da biriktirmeye başladığından itibaren nisap miktarına ulaşmış ve bu altının zekâtını da daha önce vermemişse beş yılın sonunda beş yıllık zekâtı vermesi gerekir. Çünkü beş yılın her bir Hicri yılının zekâtı, zimmetinde ödenmesi gereken bir borçtur... Buna göre yanında biriktirmiş olduğu altının, %2.5’ni her bir yıl için olmak üzere beş defa zekâtını vermesi gerekir... Şunu da belirtmek gerekir ki; ilk yılda zekât olarak verdiği miktarın, yani ilk yılda vermiş olduğu %2.5’in ikinci yılda zekâtını vermesi gerekmez. Bilakis sadece geriye kalan %97.5’nin zekâtını vermesi gerekir. Dolayısıyla ikinci yılda bunun %2.5’nin zekâtını verir... Böylece sonraki yıllarda bu şekilde devam eder. Yani önceki yıllarda zekâtını ödedikten sonra zekât parasında meydana gelen azalma, sonraki yıllarda göz önünde bulundurulur...

4- Zekâtın, zekât malının cinsinden olmayan bir şeyle, yani bir değerle verilmesine gelince; bu caizdir. Aynen altının yerine kanuni paranın veya gümüşün ya da benzerlerinin verilmesi gibi...

Maliye kitabının 196. Sayfasında şöyle geçmektedir:

(...Hem Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in sünnetinde hem de ashabının uygulamalarında zekât malında hak olanın aynî olduğu, sonradan bunun zekât veren kimse için asıldan daha kolay olan şeyden verilmesine dönüştüğü görülmektedir. Cizye hakkında Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in Muaz’a yazdığı mektupta geçen **“أن على كل خالم ديناراً أو عدله من المعافر Buluş çağına gelmiş herkes için bir dinar veya bir dinar değerinde giyilecek şeyler alınır!”** [Ebu Davud rivayet etti] hadisine göre Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, altın yerine elbise alıyordu. Yine Necran halkına yazdığı **“أن عليهم ألفي حلة في كل عام، أو عدلها من الأواقي Onların üzerine, her yıl için bin kaftan veya buna eş değer ûkiyye ödemek şarttır.”** [Ebu Ubeyd rivayet etti] şeklindeki hadisi de bu hususu açıklayan ifadelerdendir. İbni Kudâme’nin Muğnî’de ifade ettiği üzere Ömer Radiyallahu Anhu cizye alırken altın ve gümüş yerine deve, Ali Radiyallahu Anhu da altın ve gümüş yerine iğne, iplik ve çuvaldız alıyordu.) Bitti.

Aynı şekilde Hilafet Devleti’nde Maliye Kitabı’nın 207. Sayfasında şöyle geçmektedir:

(Altının zekâtı altınla, naibe veya vesika para ile de verilir. Aynı şekilde gümüşün zekâtı da naibe ve vesika paralarla verilebilir. Altın yerine gümüş veya kanuni paralar kullanılabileceği gibi gümüş yerine altın veya kanuni paralar da kullanılabilir. Çünkü bunların tamamı hem para hem de değer ölçüsü olma özelliğine sahiptirler. Birbirlerinin yerine kullanılabilirler. Bu konu ile ilgili maksadın tahakkuk etmesi için bunların birbirlerinin yerine zekât olarak verilmeleri caizdir. “Ekinlerin ve Meyvelerin Zekâtı” başlığı altında zekât verilmesi farz olan malın aynına karşılık gelen değer alınabileceğine dair delillere yer verilmişti.) Bitti.

Yukarıda geçenlerden de anlaşılacağı üzere zekât verilirken altın ve gümüşün zekâtının, altın ve gümüşün piyasa fiyatına göre yürürlükteki kanuni paralarla verilmesi caizdir.

**Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta**

**H. 01 Ramazan 1440
M. 06/05/2019**

Cevaba, Emir’in (Allah onu korusun) aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3950/>